

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super Acta Apostolorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

alio ire quò ducitur, non vult? Sed si pensamus qualiter animus appropinquante passione & mortis metu quatitur, & tamen de venturo regni premio lætatur, intelligimus, quo modo gloriosi certaminis subire periculum volens nolit: quia & in morte considerat, quod tolerans paveat: & in fructu mortis aspicit, quod appetens quærat. Neque enim si plenissime Petrus nollet, pro Christo pati potuisset; sed

Hom. 3. in
Evang.
circ. med.

In exp. B.
I. h. l. 31. c. 16
sub int.
Philip. 2.
2. Cor. 5.

martyrium, quod per infirmitatem carnis noluit, per virtutem spiritus amavit. Qui dum per carnem ad pœnas trepidat, per spiritum ad gloriam exultat: actumque est, ut cruciatum martyrij nolendo voluisset, sicut nos quoque cum gaudium quærimus salutis, amarum poculum sumimus purgationis. Amartudine quidem in poculo displicet, sed restituenda per amartudinem salus placet. Videamus Paulum quomodo amet quod refugit, quomodo refugiat quod amat, ait enim: *Desiderium habens dissolvi, & cum Christo esse: & mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Et tamen dicit: *Qui sumus in hoc habitaculo, ingemiscimus gravati, eo quòd nolumus exspoliari, sed supervestiri, ut absorbeat, quod mortale est à vita.* Ecce & mori desiderat, & tamen exspoliari carne formidat. Cur huc? Quia est victoria in perpetuum lætificat, ipsa nihilominus ad præsens pœna perturbat. Et quamvis vincat amor subsequens muneris, tangit tamen non sine mœrore animum pulsus doloris. Sicut enim vir fortis cum vicino jam belli certamine armis accingitur, palpiat, & festinat: & tremat, & sævit, quasi pavere per pallorem cernitur, sed per iram vehementer urgetur: ita vir sanctus cum propinquare passioni se conspicit, & naturæ suæ infirmitate concutitur, & spei suæ soliditate roboratur, & de vicina morte trepidat, & tamen quòd moriendo veriùs vivat, exultat. Ad regnum quippe non potest, nisi interposita morte transire, & idcirco confitendo quasi ambigit, & quasi ambigendo confidit, & gaudens metuit, & metuens gaudet: quia scit quòd ad bravium quietis non perveniat, nisi hoc quod interjacet, cum labore transcendat. Sic nos cum morbos à corpore repellere cupimus, tristes quidem, ut supra diximus, amarum purgationis poculum sumimus, certi verò de subsequenti salute gaudemus. Quia enim pervenire corpus aliter ad salutem non valet, in potu libet etiam quod tædet. Cumque amartudini inesse vitam animus conspicit, mœrore turbatus hilarescit. Bene ergo Dominus beato Petro prædicatori suo fortissimo post resurrectionem suam de futura ejus passione prædixit: *Cum sederis, extends manus tuas, & alius te cinget, & ducet, quò non vis: quoniam etsi ut homo ad vim persecutionis & mortis trepidavit, per spei tamen certitudinem ad præmium remunerationis exultat: quoniam erat vis interior amoris, quæ dolorem vinceret carnis. Nos igitur, fratres charissimi, Redemptorem nostrum pro nobis passum, & mortuum verè resurrexisse scientes, & nos quoque in futuro resurrecturos, & ei de nostris actibus rationem reddituros certissime credentes, beatum Petrum imitantes, in quantum possumus, adversitates, & hujus mundi persecutiones pro vitæ perennis gloria patienter, & gaudenter sustineamus. Despiciamus cuncta præsentia, nulla etenim sunt in hoc mundo, quæ transire possunt. Turpe sit diligere quod constat citius perire. Non nos terrenarum rerum amor superet, non superbia inflat, non ira dilaniet, non luxuria polluat, non invidia consumat. Amore nostro, fratres charissimi, Redemptor noster occubuit, & nos amore ejus discamus vincere nosmetipsos. Quod si perfectè agimus, non solum imminentes pœnas evadimus, verum etiam cum beato Petro & ceteris martyribus communi gloria remuneramur. Nam quamvis occasio desit persecutionis, habet tamen pax nostra martyrium suum: quia est carnalis colla ferro non subdimus, spiritali tamen gladio carnalia*

Joan. 21.

Hom. 3. in
Evang.
sub fin.

desideria in mente trucidamus. Vitam igitur vestram, fratres, moreque componite: is, qui mitis resurrexit ex morte, quam districtus in judicio veniet, prævidete. Certè in die tremendi examinis sui cum Angelis, cum Archangelis, cum Thronis & Dominationibus, cum Principatibus & Potestatibus apparebit, cælis ac terris ardentibus, cunctis videlicet elementis in sui obsequij terrore commotis. Hunc ergo tanti pavoris judicem ante oculos ponite, hunc venturum timete, ut hunc, cum venerit, non timidi, sed securi videatis. Timendus est enim ne timeatur; terror ejus nos ad usum bonæ operationis exerceat, metus illius vitam nostram à pravitate compescat. Mihi, fratres, credite: quia tantò tunc erimus securi de ejus sententia, tantò nunc esse satagimus suspecti de culpa. Si autem tantà curâ pertimescitur B
judicium cujuslibet potentis, qui futurus est post hominem vermis, post vermem abjectissimus pulvis, qua intentione cogitandum est, qua formidine providendum tantæ judicium majestatis? Hoc ergo, fratres charissimi, tota intentione pertimescite, hoc apud vos sollicita mente cogitate. Ecce solemnità Dominicæ resurrectionis annuè agimus, sed ita vivendum est nobis, ut ad æterna pervenire festa mereamur. Transcunt enim cuncta, quæ temporaliter celebrantur, festiva. Curate, qui his solemnitatibus interestis, ne ab æterna solemnitate separemini. Quid prodest interesse festis hominum, si contingat deesse festis Angelorum? Umbra futuræ solemnitatis, est solemnitas præsens & temporalis. Idcirco hanc annuè agimus, ut ad illam, quæ non est annua, sed continua, perducamur. Cum hæc statuto tempore geritur, ad illius desiderium memoria nostra reficitur. Frequentatione ergo gaudij temporalis ad æterna gaudia mens incalescat & ferveat; ut ex veritate lætitiæ persuatur in patria, quod de umbra gaudij meditatur in via, præstante Domino & Redemptore nostro Jesu Christo: *Qui resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur, qui cum Deo Patre, & Spiritu sancto in Trinitate perfecta vivit, & regnat Deus per infinita sæculorum sæcula. Amen.*

Hom. 26. in
Evang.

Rom. 6.

Finis expositionis in Evang. Ioannis.

INCIPIUNT

D CAPITVLA DE ACTIBVS
APOSTOLORUM.

- 1 Primum quidem sermonem feci de omnibus, ò Theophile, &c. Videntibus illis elevatus est, &c.
- 2 Cumque intuerentur in celum?
- 3 Iudas possedit agrum de, &c.
- 4 Matthias loco Iudæ statuitur.
- 5 Factus est repente de celo sonus.
- 6 Replevit totam domum ubi erant.
- 7 Apparuerunt illis dispersæ lingue.
- 8 Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & ceperunt loqui variis linguis.
- 9 Musto pleni sunt isti.
- 10 Petrus Iudeos increpat.
- 11 Pœnitentiam agite.
- 12 De claudio, quem Petrus curavit.
- 13 Obedire oportet Deo, &c.
- 14 De sancto Stephano.
- 15 Et testes deposuerunt.
- 16 De Simone mago.
- 17 Pecunia tua tecum sit in perditione.
- 18 Saulus adhuc spirans.

Nnn iij

- 19 Surge, & ingredere civitatem.
 20 Erat quidam discipulus Damasci.
 21 Vade, quoniam vas electionis mihi est.
 22 Ceciderunt ab oculis tanquam squama.
 23 Paulus multo magis convalescebat.
 24 Paulus in porta per murum dimittitur.
 25 Erat Paulus cum discipulis.
 26 Aenea, sanet te Dominus.
 27 De Tabitha à sancto Petro resuscitata.
 28 Cornelius vidit Angelum in visu.
 29 Mitte viros in Ioppen.
 30 Quòd animalia in linteis videntur à sancto Petro.
 31 Petre, occide, & manduca.
 32 Ecce viri tres querunt te.
 33 Surge ne feceris: & ego homo sum.
 34 Non est personarum acceptor Deus.
 35 De Paulo in Lystris lapidato.
 36 Paulus Timotheum circumcidit.
 37 Apostoli vetantur in Asia predicare.
 38 Mundus sum à sanguine omnium.
 39 Agabus Paulus prophetat.
 40 De spe, & resurrectione mortuorum iudicor.

INCIPIT EXPOSITIO
 SUPER ACTA APOSTOLORUM.

CAPUT I.

Ad. 1. b

Primum quidem sermonem feci de omnibus, ó Theophile, qua cepit Iesus facere & docere usque in diem, qua precipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est: quibus & praeiuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apprensus, & loquens de regno Dei, &c.

Hom. 26. in
 Ewang. cir.
 med. &
 Hom. 29. in
 princ.

RESURRECTIO Domini nostri Iesu Christi, dubitantibus discipulis, per multa argumenta monstrata est, quae dum nos legentes agnoscimus, quid aliud quam de illorum dubitatione solidamur? Quòd enim resurrectionem Dominicam tardè crediderunt, non tam illorum infirmitas, quam nostra, ut ita dicam, futura firmitas fuit. Plus nobis Thomae infidelitas ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit: quia dum ille ad fidem palpando reducitur, mens nostra, omni dubitatione postposita, in fide solidatur. Discipulum quippe Dominus post resurrectionem suam dubitare permisit, nec tamen in dubitatione deseruit, ut dum in Magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera sanaret infidelitatis: & dum dubitando vulnerum cicatrices tangeret, de nostro pectore dubitatis vulnera amputaret. Ad insinuandam quoque veritatem Domini resurrectionis notandum nobis est, quid Lucas subjungat, dicens: *Et convalescens praecepit eis, ab Hierosolymis ne discederent.* Et post pauca: *Videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.* Notate verba, signate mysteria. Convalescens elevatus est, comedit & ascendit: ut videlicet per affectum comestionis veritas pateficeret carnis. In veteri autem testamento cognovimus quòd Helias in caelum aëreum, quod terrae est

Hom. 29. in
 princ.

A proximum, sit raptus, & sublevatus, ut in secretam quandam terrae regionem repente duceretur, ubi in magna iam carnis & spiritus quiete viveret, quousque ad finem mundi redeat, & mortis debitum solvat: ille enim mortem distulit, non evasit. Redemptor autem noster, quia non distulit, superavit, eamque resurgendo consumpsit, & resurrectionis suae gloriam ascendendo declaravit. Notandum quoque est, quòd Helias in curru legitur ascendisse, ut videlicet aperte demonstraretur, quia homo purus adjutorio indigebat alieno. Per Angelos quippe illa facta & ostenta sunt adjumenta: quia neque ad caelum quidem aëreum per se ascendere poterat, quem naturae suae infirmitas gravabat. Redemptor autem noster non curru, non Angelis sublevatus legitur: quoniam is, qui fecerat omnia, nimirum super omnia sua virtute ferebatur. Illo etenim revertebatur, ubi erat: & inde redibat ubi remanebat: quia cum per humanitatem ascenderet in caelum, per divinitatem suam, & terram pariter continebat & caelum. Sicut autem Joseph à fratribus venditus, venditionem Redemptoris nostri figuravit, sic Enoch translatus, & ad caelum aëreum Helias sublevatus, ascensionem Dominicam uterque designavit: ascensionis ergo sive suae Dominus pronuncios & testes habuit, unum ante legem, alium sub lege: ut quandoque veniret ipse, qui veraciter caelos posset penetrare: unde & ordo ipse in eorum quoque utrorumque sublevatione per quaedam incrementa distinguitur. Nam Enoch & per coitum genitus, & per coitum generans translatus. Helias verò per coitum genitus, sed non per coitum generans, ad caelum subvectus esse memoratur; ut veniret postmodum, qui neque per coitum generans, neque per coitum generatus, nec translatus, nec subvectus, caelum aëreum sua virtute penetraret. Qui nobis in se credentibus, quia carnis suae quoque munditiam largiretur, & sub eo per incrementa temporum, virtus castitatis excresceret.

Ibid. circa
 med.

Gen. 37.
 Gen. 1.

CAPUT II.

Cumque intuerentur in caelum euntem illum, ecce duo viri asiterunt juxta illos in vestibus albis.

QUERENDUM nobis est, quidnam sit quod nato Domino apparuerunt Angeli, & tamen non leguntur in albis vestibus apparuisse: ascendente autem Domino, missi Angeli in albis leguntur vestibus apparuisse: in albis quippe vestibus gaudium & solemnitas mentis accenditur. Quid est ergo, quòd nato Domino, non in albis vestibus, ascendente autem Domino in albis vestibus Angeli apparent, nisi quod magna tunc solemnitas Angelis facta est, cum caelum Deum homo penetravit? Quia nascente Domino videbatur divinitas humiliata, ascendente verò Domino est humanitas exaltata. Alba etenim vestes exaltationi magis congruunt, quam humiliationi. In assumptione ergo ejus, Angeli in albis vestibus videri debuerunt: quia qui in nativitate sua apparuit Deus humilis, in ascensione sua ostensus est homo sublimis: sed hoc nobis magnoperè, fratres, in ascensione Domini pensandum est: quia deletum est chirographum damnationis nostrae, mutata est infirmitas corruptionis nostrae. Illa enim natura cui dictum est: *Terra es, & in terram ibis*, cum Domino ascendente in caelum ivit: pro hac ipsa namque carnis nostrae sublevatione, per figuram beatus Job Dominum autem vocat. Quia enim ascensionis ejus mysterium Judaeam non intelligere conspexit, de infidelitate ejus sententiam protulit, dicens: *Semitam ignoravit avis.* Avis ejus rectè appellatus est Dominus: quia corpus carneum ad

De solemnitate Angelorum & hominum in Dominica ascensione.

Homil. 29. in Ewang. post med.

Gen. 3.

Iob 18.

athera libravit. Cuius avis semitam ignoravit, quisquis eum ad caelum ascendisse non credit. Dominum ergo nostrum, fratres charissimi, ad caelos ascendisse & credimus, & quid intuentibus in caelum euntem illum duo Angeli assistentes iuxta illos in vestibus albis dixerint, audivimus. *Viri, inquit, Galilai, quid statis aspicientes in caelum? Hic Iesus qui assumptus est a vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.* Unde oportet ut illuc sequamur corde, ubi eum ascendisse credimus corpore. Desideria terrena fugiamus, nihil nos iam delectet in infimis, qui Patrem habemus in caelis. Et hoc nobis est magnopere perpendendum, quia is, qui placidus ascendit, terribilis redibit: & quicquid nobis cum mansuetudine praecipit, hoc a nobis cum distractione exigit. Nemo igitur indulta penitentiae tempora parvipendat, nemo curam sui, cum valet agere negligat: quia Redemptor noster rando tunc in iudicio districtior veniet, quanto nobis ante iudicium magnam praetogavit patientiam. Haec itaque vobiscum, fratres, agite, haec in mente, sedula cogitatione versate, quod Dominum credimus ad caelum ascendisse. Et si adhuc hic tenemur infirmitate corporis, sequamur tamen eum passibus amoris.

CAPUT III.

Possedit agrum de mercede iniquitatis.

Act. 1. c.

DE Iuda traditore per beatum Petrum Apostolum dicitur: *Hic possedit agrum de mercede iniquitatis.* Nequaquam enim pretio sanguinis agrum figuli possidere Judas potuit, qui relatis triginta argenteis, traditionis crimen criminiosiore in se protinus morte mulctavit. Sed possedit, dictum est, possidere fecit.

CAPUT IV.

Et cecidit fors super Mathiam, et adnumeratus est cum undecim Apostolis.

Act. 1. d.

OMNE peccatum undenarium est: quia dum perversa agit, decalogum transit. Et quia in cilio peccatum plangitur, hinc est quod in tabernaculo vela cilicina undecim sunt. Hinc per undecimum Psalmum dicitur: *Salvum me fac, Domine, quoniam defecit sanctus.* Hinc Petrus in undenatio numero remanere Apostolos metuens, Mathiam duodecimum, sorte missa, requisivit. Nisi enim signari culpam per undenarium cerneret, implere numerum Apostolorum tam festinè duodenario non curaret.

CAPUT V.

Factus est repente de caelo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis.

Act. 2. a.

SPIRITUS sanctus a Patre procedens, & de eo, quod est Filij accipiens, nostrae tenuiter notitiae infirmitatis infunditur. Qui tamen super Apostolos veniens, per exteriorem sonum tanquam per vehementem spiritum demonstratur, cum dicitur: *Dum complerentur dies Pentecostes, erant omnes discipuli pariter in eodem loco, & factus est repente de caelo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis.* Sanctus enim Spiritus cum se notitiae humanae infirmitatis insinuat, & sonitu vehementis spiritus, & vocelenis aure exprimitur, sicut in libro beati Job legitur: *Et vocem quasi lenis aure audivi.* Quid enim per vocem aure, nisi cognitio sancti Spiritus defi-

Agnatur? Sanctus itaque Spiritus veniens, lenis est, & vehemens: lenis, quia notitiam suam, quatenus cognosci utcumque valeat, nostris sensibus temperat: vehemens, quia quantumlibet hanc temperet, adventu tamen suo infirmitatis nostrae caecitatem illuminando perturbat. Illustratione enim sua nos leniter tangit, sed inopiam nostram immaniter concutit.

CAPUT VI.

Et replevit totam domum, ubi erant sedentes.

Act. 2. u.

IN Scriptura sacra per septenarium numerum, aliquando universitas praesentis huius temporis, quod septem diebus agitur, per octonarium vero numerum vita perpetua designatur: quam sua nobis Dominus resurrectione patefecit, cum Dominico scilicet die surrexit. Propter hunc ergo septenarium numerum temporalia, octonarium vero aeterna signantem, super centum viginti fideles in canaliculo residentes Spiritus sanctus effusus est. Per septem quippe & octo, quindecim componuntur, & si ab uno usque ad quindecim numerando paulatim per incrementa consurgimus, usque ad centesimum, & vicesimum numerum pervenimus. Qua scilicet effusione sancti Spiritus didicerunt, ut & temporalia tolerando transirent, & aeterna inhiante appetrent.

De significatione septenarij numeri, seu octonarij. In expof. B. Job. l. 3. c. 7. post med.

CAPUT VII.

Et apparuerunt illis dispersa lingua, tanquam ignis: sedisque supra singulos eorum.

Act. 2. a.

SCIENDUM est quoniam, aut per semetipsum Dominus loquitur, aut per creaturam Angelicam ejus ad nos verba formantur: sed cum per semetipsum loquitur, sola nobis vis internae aspirationis aperitur. Cum per semetipsum loquitur, de verbo ejus sine verbis ac syllabis cor docetur: quia virtus ejus in intima quadam sublevatione cognoscitur, ad quem mens plena suspenditur, vacua gravatur, pondus enim quoddam est, quod omnem animam, quam replet, levet. Lumen incorporeum est, quod & interiora repleat, & repleta exterius circumscribat; sine strepitu sermo est, qui & auditum aperit, & habere sonitum nescit. Quod enim de adventu sancti Spiritus scriptum est: *Factus est repente de caelo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis, & replevit totam domum, ubi erant sedentes: & apparuerunt illis dispersa lingua tanquam ignis, sedisque supra singulos eorum.* Per ignem quidem Dominus apparuit, sed per semetipsum locutionem interioris fecit. Et neque ignis Deus, neque ille sonitus fuit, sed per hoc, quod exterius exhibuit, expressit hoc, quod interioris gessit. Quia enim discipulos & zelo succensos, & verbo eruditos intus reddidit, foris linguas igneas ostendit. In significatione igitur admota sunt elementa, ut ignem, & sonitum sentirent corpora: igne vero invisibili, & voce sine sonitu docerentur corda. Foris ergo fuit ignis, qui apparuit, sed intus qui scientiam dedit. Et cum reginae Candacis eunachus curru praesidens iter carperet, & Isaiam in manibus, non intelligens, haberet, in corde nimirum Philippo Spiritus dixerat: *Adiunge te ad currum.* Et cum ad evocandum Petrum, timentes Dominum milites Cornelius dimississet, in mente proculdubio a Spiritu Petrus audivit: *Ecce viri tres quaerunt te. Surge itaque, & descende, & vade cum eis.* Spiritum enim Dei quasi quaedam nobis verba dicere, est occulta vi ea, quae agenda sunt, intimare, & cor hominis ignarum non adhi-

De modo divinae locutionis. In expof. B. Job. l. 3. c. 2. non procul ab init.

Act. 8.

Act. 10.

bito strepitu, & tarditate sermonis, peritum repente de absconditis reddere.

CAPUT VIII.

Mat. 2. 4 **Es repleti sunt omnes Spiritu sancto, et ceperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.**

De effusione gratiæ S. Spiritus. Hom. 30. in Evang. ante med.
A Udists, fratres, quia Spiritus sanctus super discipulos in igneis linguis apparuit, omniumque linguarum scientiam dedit, quid scilicet hoc miraculo designans, nisi quod sancta Ecclesia eodem Spiritu repleta, omnium gentium erat voce locutura. Qui verò contra Deum turrim edificare conati sunt, communionem unius linguæ perdiderunt. In his autem, qui Deum humiliter metuebant, linguæ omnes unitæ sunt. Hic ergo humilitas meruit virtutem, illic superbia confusionem. Sed querendum nobis est, cur Spiritus sanctus Patri & Filio coæternus, in igne apparuit, cur in igne simul & linguis, cur aliquando in columba, aliquando verò in igne monstratur, cur super unigenitum filium apparuit in columbæ specie, & super discipulos in igne, ita ut neque super Dominum veniret in igne, neque super discipulos monstraretur in columba? Per quatuor itaque hæc, quæ proposuimus, solvendo redeamus. Patri namque & Filio coæternus Spiritus in igne monstratur: quia incorporeus, & ineffabilis, atque invisibilis ignis est Deus, quoniam attestante Paulo: *Deus noster ignis consumens est.* Deus quippe ignis dicitur: quia per hunc peccatorum rubigo consumitur. De hoc igne Veritas dicit: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat?* Terra enim vocata sunt corda terrena, quæ dum semper infimas in se cogitationes congerunt, à malignis spiritibus conculantur. Sed ignem Dominus in terram mittit, cum afflatu sancti Spiritus corda carnalium inflammat. Terra itaque accenditur, cum cor carnale in suis pravis voluptatibus frigidum, relinquit concupiscentias præsentis sæculi, & ardet per amorem Dei. Bene ergo in igne apparuit Spiritus, qui ab omni corde, quod replet, torporem frigoris excutit, & hoc in desiderio suæ æternitatis accendit. In igneis autem linguis monstratus est: quia idem Spiritus coæternus est filio, & habet cognitionem maximam lingua cum verbo. Verbum quippe Patris est Filius: & quia una est Spiritus, & Verbi substantia, idem Spiritus monstrari debuit in lingua: vel certè, quia per linguam procedit verbum, in linguis apparuit Spiritus: quia quisquis sancto Spiritu tangitur, Dei Verbum, id est, unigenitum Dei filium confiteretur. Et negare Dei Verbum non valet, quia jam sancti Spiritus linguam habet: vel certè in linguis igneis Spiritus apparuit quia omnes, quos repleverit, ardentes pariter, & loquentes facit: linguas igneas doctores habent: quia dum Deum amando prædicant, corda audientium inflammant. Nam & otiosus est sermo doctoris, si præbere non valet incendium amoris: hoc doctrinæ incendium ab ipso Veritatis ore conceperant, qui dicebant: *Nanne cor nostrum ardens erat in nobis cum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas?* Exaudito quippe sermone animus inardescit, torporis frigus recedit, fit mens in superbo desiderio anxia, à concupiscentiis terrenis aliena: amor verus, qui hanc repleverit, in fletibus cruciat. Sed cum tali ardore cruciatur, ipsis suis cruciatibus pascitur: audire ei libet præcepta cælestia, & quot mandatis instruitur, quasi tot facibus inflammat. Et quæ torpebat prius per desideria, postmodum ardet per verba. Unde bene per Moysen dicitur: *In dextera ejus ignea lex.* Sinistra quippe reprobi, qui ad sinistram ponendi sunt: dextera

verò Dei appellantur electi. In dextera igitur Dei lex est ignea: quia electi mandata cælestia nequam frigido corde audiunt, sed ad hæc amoris intimi facibus inardescunt: sermo ad aurem ducitur, & mens eorum sibi met irata, ex internæ dulcedinis flamma concrematur. In columba verò Spiritus, & in igne monstratus est: quia omnes, quos repleverit, simplices, & ardentes facit: simplices puritate, ardentes emulatione. Neque etenim placeret Deo aut simplicitas sine zelo, aut zelus sine simplicitate. Hinc ipsa Veritas dicit: *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Quia in re notandum est, quòd discipulos suos, nec de columba sine serpente, nec de serpente sine columba, voluit Dominus admonere; quatenus & columbæ simplicitatem astutia serpentis accenderet, & serpentis astutiam columbæ simplicitas temperaret. Hunc Paulus ait: *Nolite pueri effici sensibus.* Ecce prudentiam serpentis audivimus, nunc de simplicitate columbæ moneamur: *sed malitia parvuli estote;* hinc de beato Job dicitur: *Erar vir simplex, & rectus.* Quæ autem simplicitas sine rectitudine, aut quæ simplicitas sine rectitudine? Quia ergo & rectitudinem docet iste Spiritus, & simplicitatem, & in igne monstrari debuit, & in columba: quatenus omne cor, quod ejus gratia tangitur, & mansuetudinis lenitate tranquillum, & zelo justitiæ fiat accensum. Ad extremum verò querendum est, cur in ipso Redemptore nostro Mediatore Dei & hominum, per columbam apparuit, in discipulis verò per ignem? Certè unigenitus Filius judex est generis humani: sed quis ejus justitiam ferret, si priusquam nos per mansuetudinem colligeret, culpas nostras per zelum rectitudinis examinare voluisset? Homo ergo pro hominibus factus mitem se hominibus præbuit. Noluit peccatores ferire, sed corrigere: prius voluit mansuetè corrigere, ut haberet quos postmodum in judicio solveret. In columba ergo super cum apparere Spiritus debuit, qui non veniebat, ut peccata jam per zelum percuteret, sed adhuc per mansuetudinem toleraret. At contra super discipulos in igne debuit Spiritus sanctus demonstrari, ut hi, qui erant simpliciter homines, & ideo peccatores, eos contra semetipsos spiritualis fervor accenderet: & peccata, quæ Deus per mansuetudinem parceret, ipsi in se per penitentiam punirent. Nec ipsi quippe poterant esse sine peccato, qui cælesti adhærebant magisterio, Joanne attestante, qui ait: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* In igne ergo venit in homines, in columba verò apparuit in Domino: quia peccata nostra, quæ piè Dominus per mansuetudinem tolerat, nos per zelum rectitudinis debemus cautè conspiciere, & ardore semper penitentiae cremare. Igitur per columbam Spiritus in Redemptore monstratus est, per ignem verò in hominibus: quia quantum nobis nostri judicis facta est severitas temperata, tantò erga se debet fieri nostra infirmitas accessiva. Quatuor itaque propositionum expleta ratione pensamus, fratres charissimi, prædicatores nostros, quales Spiritus sanctus reperit, quales fecit. Certè qui in uno conclavi pro Judæorum metu, residebant, natiuitatis suæ singuli linguam noverant, & tamen nec ea ipsa lingua, quam noverant, apertè Christum loqui præsumebant. Venit Spiritus, & in ore eos per diversitatem linguarum docuit, in mente verò ex auctoritate roboravit. Cæperunt & in aliena Christum eloqui, qui de illo prius, & in sua lingua loqui metuebant. Præterea consideremus post incarnationem unigeniti Filij qualis sit solemnitas de adventu Spiritus sancti. Sicut enim illa, ita quoque & hæc est honorabilis. In illa quippe Deus in se permanens, semetipsum creavit hominem. In ista verò homines venientem desuper susceperunt Deum: in illa Deus naturaliter factus est homo, in ista verò homines facti sunt per adoptionem dij. Si ergo remanere carnale

S.
GREX
RUM
TOM

nales in morte nolumus, hunc, fratres charissimi, vivificantem Spiritum amemus: sed quia caro spiritum nescit, dicat fortasse carnali cogitatione apud se aliquis: Quomodo diligere valeo, quem ignoro? Sed cum videre Deum non possumus, habemus aliquid quod agamus, unde iter fiat, quo ad eum nostrae intelligentiae oculus veniat. Certè quem in se videre nullo modo valemus, habet in fervis suis quo eum videre jam possumus: dum enim eos mira conspiciamus agere, certum nobis est in eorum mentibus Dominum habitare. Deum igitur ac proximum integra mente diligamus, nec Deus enim verè sine proximo, nec proximus verè diligitur sine Deo. Hinc est, quòd idem Spiritus sanctus secundo legitur discipulis datus, prius à Domino in terra degente, postmodum à Domino caelo praesidente. In terra datus quippe, ut diligitur proximus: è caelo verò, ut diligitur Deus. Sed cur prius in terra, postmodum è caelo, nisi quod patenter datur intelligi, quia juxta Joannis vocem: *Qui fratrem non diligit quem videt, Deum, quem non vidit, quomodo potest diligere?* Diligamus ergo proximum, fratres: amemus eum, qui juxta nos est, ut pervenire valeamus ad amorem illius, qui super nos est.

CAPUT IX.

Multo pleni sunt isti.

Hom. 26. in Evng. longè post mit.

1. Joan. 3.

Act. 2. b

Quod per vinum fervor Spiritus sancti accipitur. In expof. B. Tob. 23. c. 5. circ. fin. Math. 9.

Cum discipuli Domini loquerentur variis linguis, quidam de Judæis irridentes dicebant: *Quia multo pleni sunt isti.* In multo sancti Spiritus fervor accipitur, de quo in Evangelio Dominus dicit: *Vinum novum mittunt in utres novos.* Ex quo dum repente replerentur Apostoli, dum linguis omnibus loquerentur, à Judæis nescientibus, sed tamen verè attestantibus, dictum est: *Hi multo pleni sunt.*

CAPUT X.

Petrus Iudeos increpat.

Act. 2. d

De bonæ operationis ædificio. Cura Past. par. 3. c. 35. ante med.

Qui bona necdum inchoant, non sunt eis prius ædificanda, quæ salubriter diligunt, sed destruenda ea, in quibus semetipsos nequiter versant. Hinc est quòd Petrus prius evertit, ut postmodum construat: cum nequaquam Judæos monebat, quid jam facerent, sed de his, quæ fecerant, increpabat, dicens: *Es sum Nazarenus virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus, & prodigiis, & signis, quæ fecit per illum Deus in medio vestri sicut vos scitis: hunc desinito consilio, & præscientia Dei traditum per manus iniquorum affligentes interemisistis, quem Deus suscitavit, solutus doloribus inferni: ut videlicet crudelitatis suæ cogitatione destructi, ædificationem sanctæ prædicationis quanto anxie quærerent, tanto utiliter audirent. Unde & illico responderunt: Quid ergo faciemus, viri fratres? Quibus mox dicitur: Agite penitentiam, & baptizetur unusquisque vestrum. Quæ ædificationis verba profectò contemnerent, nisi prius salubriter ruinam suæ destructionis invenissent. Hinc est quòd Saulus cum super eum cælitus lux emissa resplenduit, non jam, quid rectè deberet facere, sed quid pravè fecisset audivit. Nam cum prostratus requireret, dicens: Quis es Domine? protinus responderet: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Et cum repente subjungeret: Domine, quid me jubes facere? Illico adjungitur: Surge, & ingredere civitatem, & ibi tibi dicitur, quid te oporteat facere. Ecce de caelo Dominus loquens persecutoris sui facta corripuit, nec tamen illico quæ essent facienda monstravit. Ecce elationis ejus fabrica jam tota corruerat, & post ruinam suam humilis ædificari querebat. Et cum superbia destrui-*

Act. 9.

S. Greg. Tom. III.

tur, ædificationis tamen verba retinentur, ut videlicet persecutor immans diu destructus jaceret, & tandem post in bonis solidior surgeret, quantum prius funditus everfus à pristino errore cecidisset. Qui ergo nulla adhuc agere bona cœperunt, à rigiditate suæ pravitatis antea manu correctionis evertendi sunt, ut ad statum operationis rectæ postmodum erigantur.

CAPUT XI.

Pœnitentiam agite.

Act. 2. f

De satisfactione pœnitentium. Cura Past. par. 3. c. 31. sub fin.

Peccatores, qui admissa deserunt, nec tamen plangunt, non jam sibi relaxatas æstimare debent culpas, quas est agendo non multiplicant, nullis tamen fluctibus mundant. Neque enim qui contumelias irrogat, si solummodo tacerit, satisfecit: cum profectò necesse sit, ut verba præmissæ superbiæ verbis subjuncta humilitatis impugnet. Ita & cum Deo delinquimus, nequaquam satisfacimus, si ab iniquitate cessamus: nisi voluptates quoque, quas dileximus, è contrario lamentis appositis insequamur. Hinc Paulus ait: *Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis.* Nimirum illos emendatio vita sanctificat, quos per pœnitentiam abluens afflictio fletuum mundat. Hinc Petrus cum quosdam terribitos malorum suorum consideratione susciperet, admonuit, dicens: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum:* dicturus enim baptisma, præmittit pœnitentiæ lamenta, ut prius aqua se suæ afflictionis infunderent, & postmodum sacramento baptismatis lavarent. Qua igitur mente, qui transactas culpas flere negligunt, securi vivunt de venia, quando ipse summus pastor Ecclesiæ huic etiam sacramento pœnitentiæ addendam credit, quod peccata principaliter extinguit? Non autem Deus nostris cruciatibus puscitur, sed delictorum morbis medicamentis contrariis medetur: ut qui voluptatibus delectati ab eo discessimus, fletibus amaricati redeamus: & qui per illicita defluendo cecidimus, etiam à licitis nosmetipsos restringendo, surgamus. Duobus autem modis homines à Deo recedunt, & duobus modis à Deo apostatæ fiunt. Nam unusquisque à Conditore suo, aut fide recedit, aut opere. Sicut ergo, qui à fide recedit, apostata est: ita qui ad perversum opus, quod deseruerat, redit, ab omnipotente Deo apostata absque ulla dubitatione deputabitur, etiam si fidem tenere videatur: Fides enim nihil valet sine operibus.

De satisfactione pœnitentium. Cura Past. par. 3. c. 31. sub fin.

1. Cor. 6.

Act. 2.

Homil. 9. in Ez. c. 2.

Lucoli 2.

CAPUT XII.

Petrus claudum curavit.

Act. 3. a

De ostentatione miraculorum bonorumque operum. Hom. 5. in Ez. c. 2. circ. fin.

Sancti viri coram infidelibus, ut eos ad fidem trahant, miracula faciunt; sed sibi metipsis, quæ fecerint non ascribentes, hæc omnipotentis Dei virtuti tribuunt, & auctori suo gloriam, & laudem reddunt, per quem se posse talia sciunt: sicut Petrus cum sanato homine, qui claudus ex utero matris fuerat, signum fecit. Quod cum omnes, qui cognoscerent, valde mirarentur, dixit: *Quid miramini in hoc, aut nos quid invenimini, quasi nostra virtute, aut pietate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus patrum nostrorum glorificavit filium suum Iesum.* Et paulò post: *In fide nominis ejus hunc, quem vidistis & nostis, confirmavit nomen ejus.* Signum quippe faciens, intuentium oculos miraculi lumine perstrinxit; sed humilitatem custodiens, laudem auctori reddidit. De omni verò bono, quod faciunt, idcirco viri sancti semper laudem Creatori reddunt, ut vera stabilitate persistant in ea virtute, quam accipiunt.

CAPUT XIII.

Ad. 5. a **Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.**

De aucto-
ritate Apo-
stolorum.
In expof. B.
Iob. 1. 17. c. 19
non procul
a princ.

DE sancto Spiritu, qui super discipulos venit, acceptum ipsi ornamenta virtutis, quos im-
mensa possederat ante fœditas timoris. Scimus enim quod ille Apostolorum primus ante fœditas timoris Spiritus gratiam, quoties, dum mori timuit, vitam negavit: qui non pœnis, non afflictionibus, non terribili potestate cuiusquam, sed unius mancipij sola est interrogacione prostratus. Et quidem mancipium, ne sexus firmior terribile demonstraret, ancilla est inquirente tentatus: Rursusque ut talis sexus infirmitas etiam officij sui dejectione vilesceret, non ab ancilla tantummodo, sed ab ostiaria ancilla est requisita. Ecce quàm vilis est ad tentandum persona requisita, ut aperte proderetur, quanta eum timoris infirmitas possideret, qui nec ante vocem ostiariæ ancillæ subsisteret. Sed jam hic paulò ante timidus, qualis post adventum Spiritus extiterit videamus. Certè, Luca teste, didicimus, contra sacerdotes, & principes quanta Dominum auctoritate prædicavit. Nam cum factò miraculo, quæstio fuisset exorta, & sacerdotum principes, seniores, ac scribæ in Apostolorum persecutionem concurrerent, eos in medio statuantes, in qua virtute miraculum fecerint, percunctari curaverunt. Quibus repletus Spiritu sancto dixit: *Principes populi, & seniores, si nos hodie dijudicamur in beneficio hominis infirmi, in quo iste saluus factus est, notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israel, quia in nomine Iesu Christi Nazareni, quem crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc iste assat coram vobis salvus.* Cumque erga hæc persequentium furor exacerceret, eosque sacerdotes ac principes Jesum prædicare prohiberent, contra iram principum, qua auctoritate Petrus excreverit, indicatur, cum illic protinus subditur: *Petrus verò & Apostoli dixerunt: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.* Sed cum auctoritate prædicantium, resistentium præcepta non premerent, ad flagella pervenitur. Nam subditur: *Tunc principes sacerdotum casis denunciaverunt, ne loquerentur in nomine Iesu, & dimiserunt eos.* Sed quia virtutem Apostolorum pretere nec flagella valuerunt, patenter ostenditur, cum subinfertur: *Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu consilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* Mox etiam post flagellorum gaudia, quid agerent, indicatur. *Omni autem die in templo, & circa domos non cessabant docentes, & evangelizantes Iesum Christum.* Ecce ille paulò antè timidus, jam in linguis loquitur, coruscatur miraculis, infidelitatem sacerdotum & principum libera voce increpat, ad prædicandum Jesum exemplum auctoritatis ceteris præstat. Ne in nomine ejus loqui debeat, verberibus prohibetur, nec tamen compefcitur. Contemnit flagella cædentium, qui paulò ante requirentium verba timuerat, & qui vires ancillæ requisitus expavit, vires principum cæsus premit. Sancti enim jam Spiritus virtute solidatus, hujus mundi altitudines libertatis calce deprimebat, ut in imo esse cerneret, quidquid contra Creatoris gratiam altum tumeret. Hæc sunt ornamenta cælorum, hæc sunt dona spiritus, quæ diversis manifestari virtutibus solent, quas occultæ dispensationis munere divinas Paulus enumerat, dicens: *Alij quidem per spiritum datur sermo sapientia, alij sermo scientia secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alij gratia sanctorum in uno spiritu, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum.* Quæ mox generali definitione concludens, ait: *Hæc autem omnia operatur unus atque idem spi-*

1. Cor. 12.

Arius, dividens singulis, prout vult. Prædicatores ergo sancti nisi promissa paraclæti dona perciperent, nullo fortitudinis decore claruissent; sed quia sancti sunt Apostoli virtutum gratia decorati, vitæ prædicacione contra infidelium corda convaluit. Unde nullis contra veritatem potestatibus parcent, sed quos attolli per elationem conspiciunt, per sancti Spiritus auctoritatem premunt. Hinc est quod Petrus, cum eum sacerdotes & principes etiam per flagella sævientes, in nomine Jesu loqui prohiberent, cum magna protinus auctoritate respondit, dicens: *Si justum est in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum, judicate. Non enim possumus, quæ vidimus, & audivimus non loqui.* Hinc est quod Paulus cum resistentem contra veritatem sacerdotum principem cerneret, eumque minister illius alapâ percussisset, non maledictum perturbatus intulit, sed repletus Spiritu sancto, libera voce prophetavit, dicens: *Percutiet te Deus, paries dealbare, & tu sedens iudicas me secundum legem, & contra te gem jubes me percuti?* Hinc est quod Stephanus contra vim persequentium auctoritatem vocis exercere nec moriturus expavit, dicens: *Dura cervice, & incircumcisi cordibus, & auribus, vos semper Spiritu sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos.* Sed quia sancti viri ad verba tantæ altitudinis zelo veritatis, non autem vitio elationis exiliunt, ipsi patenter indicant, qui factis discisque aliis, & quanta humilitate polleant, & erga eos, quos redarguunt quanta charitate ferveant, manifestant: superbia quippe odium generat, humilitas amorem; verba itaque, quæ amor exasperat, profectò ex fonte humilitatis emanant. Quomodo ergo Stephanus increpationem proferte potuit per elationem, qui pro eisdem quos increpaverat ad deteriora crescentibus, seque lapidantibus flexis genibus oravit, dicens: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum.* Quomodo Paulus contra gentis suæ sacerdotem, & principem, asperitatis verba superbiens intulit, qui humilitate se etiam discipulorum servitio subternit, dicens: *Non enim nosmetipsos predicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Christum.* Quomodo Petrus per elevationem principibus resistit: quorum errori compatiens, reatum velut excusat, dicens: *Scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri. Deus autem qui prænu-*

In exp. B.
Iob. 1. 7. c. 15
ante med.

Ad. 4.

Ad. 23.

Ad. 7.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 3.

E

CAPUT XIV.

Vos semper Spiritui sancto resististis.

ad. 7.

De sancto Stephano. Hom. 18. in Ezech. circ. med.

ad. 7.

Hom. 29. in Evang. post med. ad. 7. Marc. 16.

Beatus martyr Stephanus pro Creatoris sui nomine tentus, & in medio persecutorum deductus, imperterritus stetit, fiducialiter docuit, & ex zelo veritatis persecutores suos fortiter increpavit, dicens: Vos semper Spiritui sancto resististis. Cumque illi ad lapides currerent, & cum lapidibus necarent, flexo genu pro eisdem persecutoribus oravit, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Quae itaque ista virtus est, sic zelo fervere, ut eis, a quibus terrebarur, perfidiae suae impropria fiducialiter diceret: & sic diligere, ut in morte quoque pro eis, a quibus moriebatur, oraret? Sic quippe ex zelo inferbuit, ac si mansuetudinis nihil haberet: & sic mansuetus in eorum dilectione persistit, ac si contra eos fervoris nihil habuisset. Pensemus inter haec ubi nostrae conscientiae reatus jacet. Quis enim nostrum, si saltem verbi contumeliam a proximo acceperit, non statim contumeliam reddit, non funditus commovetur, non ad odium erumpit, non praecipuum dilectionis obliviscitur? Sed hoc beatus Stephanus ex omnipotentis Dei gratia potuit. Qui cum esset plenus Spiritu sancto, intendens in caelum vidit gloriam Dei, & Jesum stantem a dextris, & ait: Ecce video caelos apertos, & Jesum stantem a dextris Dei. Considerandum nobis est, quid est quod Marcus ait: Sedit a dextris Dei. Et Stephanus dicit: Video caelos apertos, & filium hominis stantem a dextris Dei? Quid est quod hunc Marcus sedentem, Stephanus vero stantem se videre testatur? Sed scitis, fratres: quia sedere iudicantis est, stare vero pugnantis, vel adjuvantis. Quia igitur Redemptor noster assumptus in caelum, & nunc omnia iudicat, & ad extremum iudex omnium veniet, hunc post assumptionem Marcus sedere describit, qui post ascensionis suae gloriam iudex in fine mundi videbitur. Stephanus vero in laboris certamine positus stantem vidit, quem adiutorem habuit: quoniam, ut iste in terra persecutorum infidelitatem vinceret, pro illo de caelo illius gratia pugnavit.

CAPUT XV.

Et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus, & lapidabant Stephanum.

ad. 7. g.

Quod nec presumere de nobis, nec alios iudicare debeamus. Hom. 19. in Evang. post med.

In expos. B. Job. 1. 29. c. 11. prop. fin.

Nemo se, fratres, de opere, nemo de tempore extollat, nemo se alicui de operibus suis praeferat: quia de his, quos intuetur, adhuc per culpam frigidus, quantos operatores iustitiae, & defensores rectae fidei Dominus sit facturus, ignorat. Multos quidem frigidus intra sanctam Ecclesiam, fratres charissimi, cernimus, sed eos nec imitari, nec despiciere debemus. Quid enim sit hodie aspiciamus, sed quid cras futurus sit unusquisque, nescimus. Plerumque, & qui post nos venire cernitur, per agilitatem operis boni nos antecedit: & vix cum eras sequimur, quem hodie praere videbamus. Certè cum Stephanus pro fide moreretur, Saulus vestimenta lapidantium servabat. Omnium ergo lapidantium manibus ipse lapidavit, qui ad lapidandum omnes exertos reddidit, & tamen eundem ipsum in sancta Ecclesia laboribus antecessit, quem persequendo martyrem fecit. O qualem hunc militem ad diem belli, pugnaeque praeparatum velut thesaurum absconditum omnipotens Deus habuit, quem in vita frigida in pravorum vitam repositum, jam tunc electum suum latenter diu intra suae praesentiae sinum textit! O ad quanta adversariorum pectora ferienda hunc propugnatorem suum cum voluit ad medium produxit, per cuius S. Greg. Tom. III.

A verba ac redargutiones tot sibi resistentia corda prostravit! Nemo itaque de suis operibus extollatur, nemo desperet eos, quos adhuc frigidus videt: quia qui sint futuri servi Dei inter pravos videre & discernere non valet. Quis enim crederet, quod per apostolatus gratiam lapidantium Stephanum ille praecederet, qui in morte ejus omnium lapidantium vestimenta servavit? Sergio ad ista dona, vel occulta iudicis recurrimus, nullos desperantes omnino, nec illis nos in corde nostro praefereamus, quibus pro tempore praelati sumus: quia & si jam videmus quantum praecessimus, nescimus quantum cum currere coeperint; praecedamur. Duo itaque sunt, quae sollicitè pensare debemus. Primum est, ut de se quisque minimè praesumat: quia & jam ad fidem vocatus est, utrum in perenni regno sit dignus, nescit: secundum vero est, ut unusquisque proximum, quem fortasse jacere in vitis conspicit, desperare non audeat: quia Divinae misericordiae divitias ignorat.

CAPUT XVI.

Date mihi hanc potestatem, etc.

ad. 8. c.

Concessa potestate predicationis, concessis miraculis virtutum, Redemptor noster discipulis suis ait: Gratis accepistis, gratis date. Praesciebat namque nonnullos hoc ipsum donum accepti Spiritus in usum negotiationis inflectere, & miraculorum signa ad obsequium avaritiae declinare. Hinc est quod cum vidisset Simon magus, quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, dicens: Date & mihi hanc potestatem, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. Per impositionem quippe manus edita miracula concupiscens, percipere donum Spiritus voluit, scilicet, ut deterius venderet, quod malè comparasset. Cum iustum virum desciberet Propheta, ait: Qui excutit manus suas ab omni munere. Non dicit, qui excutit manus suas a munere, sed adjunxit, ab omni: quia aliud est munus ab obsequio, aliud munus a manu, aliud munus a lingua. Munus quippe ab obsequio, est subiectio indebitè impensa: munus a manu, pecunia est: munus a lingua, favor. Ille igitur ab omni muncere manus excutit, qui in divinis rebus non solum nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit: qui sacros ordines pro humana gratia non largitur, neque de eadem largitate laudis ullam retributionem quaerit: qui de nullo impenso sanctitatis officio minimum favoris exquirat: quia impositionem manus, qua Spiritus sanctus accipitur, ad vitae meritum, non ad praemium tribuit.

De Amone mago. Hom. 4. in Evang. post med.

Isa. 55.

CAPUT XVII.

Pecunia tua tecum sit in perditionem.

ad. 8. d.

Cum sancti viri maledictionis sententiam profecerunt, non ad hanc ex voto ultionis, sed ex iustitia examinis erumpunt. Intus enim subtile Dei iudicium aspiciunt, & mala foris exurgentia, quia maledicto debeant ferire, cognoscunt: & eò in maledicto non peccant, quod ab interno iudicio non discordant. Hinc est quod Petrus in offerentem sibi pecuniam Simonem, sententiam maledictionis intorsit, dicens: Pecunia tua tecum sit in perditionem. Qui enim non ait, est, sed sit: non indicativo, sed operativo modo se haec dixisse signavit. Hinc Helias duobus quinquagenariis ad se venientibus, dixit: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de caelo, & consumat te, & quinquaginta tuos. Quorum utrumque sententia quanta severitatis ratione convaluit, O o o ij

De maledictione preferenda. In expos. B. Job. 1. 4. c. 6. non prociis a princ.

4. Reg. 1.

terminus causæ monstravit. Nam & Simon æterna perditione interit, & duos quinquagenarios desuper veniens flamma consumpsit. Virtus ergo subsequens testificatur, qua mente maledictionis sententia permanet, & tamen eum, qui maledicitur, usque ad interitum maledictio absorbet, ex utriusque partis sine colligitur, quia ab uno & intimo iudice in reum sententia sumpta jaculatur.

CAPUT XVIII.

Saulus adhuc spirans, &c.

Act. 9. 4

De conversione sancti Pauli Apostoli. In expos. B. Job. l. 31. c. 10. sub init. & Hom. 33. c. 32. Job. 39.

Beato Job à Domino dicitur: Nunquid volet rhinoceros servire tibi, aut morabitur ad præsepe tuum? Nunquid alligabis rhinocerotem ad arandum loro tuo? Rhinoceros iste, qui etiam monoceros in Græcis exemplaribus nominatur, indomita omnino naturæ est: ita ut si quando captus fuerit, teneri nullatenus possit; impatiens quippe, ut fertur, illico moritur. Tantæ quoque fortitudinis esse dicitur, ut nulla venantium virtute capiatur: sed sicut hi asserunt, qui describendis naturis animalium investigatione laboriosa sudaverunt, virgo ci puella proponitur, quæ venienti sinum aperit, in quo ille, omni ferocitate postposita, caput deponit: & sic ab eis, à quibus capi queritur, repente velut inermis invenitur. Buxei quoque coloris esse describitur, qui etiam cum elephantis, quando certamen aggreditur, eo cornu, quod in nare singulariter gestat, ventrem adversantium ferire perhibetur; ut cum ea, quæ molliora sunt, vulnerat, impugantes se facile sternat. Ejus verò nomen Latina lingua interpretatum sonat, in nare cornu. Et quid aliud in nare, nisi fatuitas? Quid in cornu nisi elatio designatur? Et quamvis per hunc rhinocerotem, vel certè monocerotem, scilicet unicornerem, communiter ille Judæorum populus possit intelligi, de quibus passio-nem suam Dominus Propheta canente pronuncians, ait: Libera me de ore leonis: & à cornibus unicornium humilitatem meam. Tot quippe in illa gente unicornes, vel certè rhinocerores extiterunt, quot contra prædicamenta veritatis de legis operibus singulari, & fatua elatione confisi sunt: ille tamen specialiter ex hoc populo, & prius in superbia, & postmodum præcipuus testis in humilitate nobis ad medium Paulus ducatur, qui, dum contra Deum se quasi de custodia legis nesciens extulit, cornu in nare gestavit. Unde & hoc ipse naris cornu per humilitatem postmodum inclinans, ait: Qui prius fui blasphemus, & persecutor & contumeliosus, sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci. In nare cornu gestabat, qui placitum se Deo de crudelitate confidebat, sicut ipse postmodum semetipsum redarguens dicit: Et proficiebam in Indaismo supra multos coetaneos meos in genere meo; abundantius amulator existens paternarum mearum traditionum. Hujus autem rhinocerotis fortitudinem omnis venator extimuit: quia Sauli sevitiam unaliquisque prædicator expavit. Scriptum namque est: Saulus adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum, & petiit ab eo epistolas in Damascum ad Synagogas: ut si quos inveniret hujus vitæ viros ac mulieres, vivos perduceret in Hierusalem. Cum flatus nare reddendus traditur, inspiratio vocatur. Et illud sæpe per odorem nare deprehendimus, quod oculis non videmus. Rhinoceros ergo iste nare gestabat cornu, quo percuteret: quia minarum, & cædis in Domini discipulos spirans, postquam præsentem interfecerat, absentes querebat. Sed ecce omnis ante illum venator absconditur, omnis homo, id est, rationale sapiens, opinione timoris ejus effugatur. Beato igitur Job sanctæ Ecclesiæ typum tenenti dicitur:

Psal. 22.

1. Tim. 1.

Gal. 1.

Act. 9.

Num volet rhinoceros servire tibi? Ac si aperte de beato Paulo dicatur: Nunquid Saulum, quem super-bire in nece fidelium stulta sua elatione confideras, sub jura tuæ prædicationis inclinas? Subaudis, ut ego, qui & contra me illum singulari cornu extolli conspicio; & tamen mihi cum voluero, protinus subdo. Ut ergo hunc rhinocerotem capiat, sinum suum virgo, id est, secretum suum, ipsa per se inviolata in carne Dei sapientia expandat. Scriptum quippe est: Quod cum Damascum pergeret, subito circumfussit illum ac media lux de celo, & vox facta est dicens: Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Qui prostratus in terra respondit: Quis es Domine? Cui ille: Ego sum Iesus Nazareus, quem tu persequeris. Et tremens, ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus: ad eum? Surge & ingredere civitatem: & ibi dicitur tibi, quid te oporteat facere. Virgo nimirum rhinocerotis sinum suum aperuit, cum Saulo incorrupta Dei sapientia incarnationis suæ mysterium de celo loquendo patefecit. Et fortitudinē suam rhinoceros perdidit: quia prostratus humi, omne, quod superbum tumebat, amisit. Intueri libet, ubi est sævus ille persecutor, ubi lupus rapax. Ecce in ovem jam versus est, qui percunctatur pastoris semitam, quam sequatur. Et notandum quod cum diceret: Quis es Domine? Non ei à Domino respondetur: Ego principium, ego verbum ante sæcula, ego sum unigenitus Patris. Quia enim Saulus incarnatum Deum credere contempsit, & ejus humanitatis infirma desepit, de celo hoc, quod contemperat, audivit: Ego sum Iesus Nazareus, quem tu persequeris, ac si diceret: Hoc à me audi de superioribus, quod in me despicias de inferioribus. Auctorem cæli venisse in terram despicias, ex terra ergo hominem cognosce de celo, ut tantò in me amplius sacramenta infirmitatis metuas, quantò & hæc perducta in cælestia ad excellentiam scilicet probas. Prosterrens igitur te, nequaquam tibi hoc astruo, quòd ante sæcula Deus sum, sed illud à me audis, quòd de me credere dedignaris. Postquam enim dixit, Iesus, adhuc in expressione terrænæ inhabitationis subdidit, Nazareus, velut si apertius diceret: Humilitatis meæ infirma suscipe, & tuæ superbiæ duritiam amitte.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

CAPUT XIX.

Surge, & ingredere civitatem.

Act. 9.

Notandum autem, quòd in hac Papli prostratione; quoniam qui nulla adhuc agere bona cœperunt, à rigiditate prius suæ pravitatis manu correctionis evertendi sunt, ut ad statum operationis rectæ postmodum erigantur: quia & idcirco altum silvæ lignum succiditur, ut hoc in edificij tegmine sublevemus, sed tamen in fabrica non repente ponitur, ut nimirum prius vitiosa viriditas ejus exsiccetur: cujus quòd plus in infimis humor excoquitur, eò solidius ad summa levatur. Hinc est quòd Saulus cum super eum cælitus lux missa resplenduit, non jam, quod rectè debere facere, sed quid pravè fecisset, audivit. Nam cum prostratus requireret, dicens: Quis es Domine? Protinus respondetur: Ego sum Iesus Nazareus, quem tu persequeris. Et cū repente subjungeret: Domine, quid me jubes facere? Illico adjungitur: Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicitur tibi, quid te oporteat facere. Ecce de celo Dominus loquens, persecutoris sui facta corripuit, nec tamen illico quæ essent facienda monstravit. Ecce elationis ejus fabrica jam tota corruerat, & post ruinam suam humilis edificari querebat. Et cum superbia destruitur, ædificationis tamen verba retinentur, ut videlicet persecutor immanis diu destructus jaceret, & tantò post in bonis solidius surgeret, quantò prius funditus eversus ab errore pristino cecidisset. Paulus igitur dum Damascum pergeret

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

Act. 9.

S. GREX RUM TOM.

superbè, Redemptoris voce jacuit prostratus: & qui prædicator futurus erat, non tamen mox ut prædicaret, quod viderat, audivit, sed ei jacenti dicitur: *Surge, & ingredere civitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere.* Jacens igitur hoc solum audire potuit, ut surgens diceret quod audierat. Surgens verò hoc dicitur, ut quæ ignoraverat, prædicaret: jacenti dicitur ut surgat: stanti præcipitur, ut ad prædicationem proficisci debeat. Sic quoque nobis in infirmitatis confusione jacentibus præberi non debet auctoritas prædicationis: sed cum jam in bono opere surgimus, cum jam recti stare cœpimus, dignum est, ut ad lucrandos alios in prædicatione mitti debeamus. Quærendum præterea nobis est, cum Paulus, & Ezechiel in faciem cadunt, & de persecutoribus Domini scriptum est: *Abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram:* Quid est hoc, quod electi in faciem, & reprobi retrorsum cadunt, nisi quod omnis, qui post se cadit, ibi proculdubio cadit, ubi non videt: qui verò ante ceciderit, ibi cecidit, ubi videt? Iniqui ergo, quia in invisibilibus cadunt, post se cadere dicuntur: quoniam ibi corruunt, ubi quid eos tunc sequatur, modò videre non possunt. Iusti verò, quia in istis visibilibus se ponte dejiciunt, ut in invisibilibus erigantur, quasi in faciem cadunt: quia timore compuncti videntes humiliantur.

CAPUT XX.

Erant autem discipulus Damasci nomine Ananias, & dixit ad illum in visu Dominus, Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine. Et Dominus ad illum: Surge, & vade in vicum, qui vocatur Rectus: & quare in domo Iudæ Saulum nomine Tharsensem. Ecce enim orat.

De crudelitate Sauli in expof. B. Tob. l. 1. c. 10. ante med.
 Consideremus, fratres, Saulum, quis fuerit, cum ab ipsa adolescentia lapidantium adjutor existeret, cum alia Ecclesiæ loca vastaret, & acceptis epistolis vastanda alia peteret, cum mors ei fidelium nulla sufficeret, sed semper ad aliorum interitum aliis extinctis anhelaret: & profectò cognoscimus, quia nullus tunc fidelium crederet, quod ad jugum Deus suæ formidinis, vim tantæ elationis inclinaret. Unde & Ananias voce Dominica hunc, & postquam conversum audivit, extimuit, dicens: *Domine, audivi à multis de viro hoc, quanta mala sanctis tuis fecerit in Hierusalem.*

CAPUT XXI.

Vade, quoniam vas electionis mihi est iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israël. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.

7th. 9. Quod Deus peccata impunita nō deserit. in expof. B. Tob. l. 9. c. 17. post med.
 Cum beatus Job ad Dominum dicat: *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceret delinquenti.* Si enim delinquenti non parcitur, quis ab æterna morte eripitur, cum à delicto mundus nemo reperiat? An penitenti Deus parcit, & delinquenti non parcit? Quia cum delicta plangimus, nequaquam jam delinquentes sumus. Sed quid est quod Petrus cum negat, respicitur, & Redemptoris negati respectu ad lacrymas vocatur? Quid quod Paulus cum Redemptoris nomen in terra conaretur extinguere, ejus verba de celo meruit audire? Sed tamen in utroque culpa punita est, quoniam de Petro, teste Evangelio, scriptum est: *Recordatus est*

Petrus verbi Iesu, quod dixerat: & egressus foras, flevit amare. De Paulo quoque hæc eadem, quæ hunc vocavit Veritas, dicit: *Ego ostendam ei quanta eum oporteat pro nomine meo pati.* Delinquenti ergo Dominus nequaquam parcit: quia delictum sine ultione non deserit. Aut enim ipse hoc homo in se penitens punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Nequaquam igitur peccato parcitur, quia nullatenus sine vindicta laxatur.

CAPUT XXII.

Abiit autem Ananias, et introiit in domum, et imponens ei manus, dixit: Sale frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via, qua veniebas, ut videas, et implearis Spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squame, et visum recepit: & surgens baptizatus est.

De defensione peccatorum. In expof. B. Tob. l. 3. c. 24. ante med.
 Quisquis dum corripitur peccatum suum magis exulare defendendo appetit, quam desistere, quali squamis tegitur, dum à sanctis Prædicatoribus gladio verbi jaculatur: squamas habet, & idcirco ad ejus præcordia transcundi viam verbi sagitta non habet. Duritia enim carnali repellitur, ne spiritualis ei gladius infigatur. Carnali sapientia contra Deum Saulus obduraverat, quando cor ejus nulla prædicationis Evangelicæ sagitta penetrabat. Sed postquam forti calitus increpatione jaculatus, & superno respectu cæcatus est, lumen quippe, ut acciperet, amisit; ad Ananiam veniens illuminatur. In qua illuminatione, quia defensionum suarum duritia caruit, bene de eo scriptum est: *Ceciderunt quasi squame ab oculis ejus.* Carnalis videlicet tegumentum illum duritiam prefferat, & idcirco radios veri luminis non videbat. Sed postquam superbæ repugnationes ejus victæ sunt, defensionum squamæ ceciderunt. Quæ quidem sub Ananiam manibus ab oculis ceciderunt corporis, sed ante jam sub Dominica increpatione ceciderant ab oculis cordis. Cum enim altæ invectionis jaculo confossus jaceret, humili jam, & penetrato corde requirebat, dicens: *Domine, quid me vis facere?* Repulsus videlicet squamis, jam ad cordis viscera veritatis sagitta pervenerat: quando deposita elatione superbæ eum, quem impugnaverat, Dominum confitens, & quid ageret nesciens, requirebat.

CAPUT XXIII.

Paulus autem multo magis convalescebat, et confundebar Iudeos qui habitabant Damasci: affirmans, et docens, quoniam hic est Christus.

Item de conversione Pauli. In expof. B. Tob. l. 31. c. 10. procul.
 Paulus igitur, dum sublato oculorum lumine, manu ad Ananiam ducitur, patet jam rhinocerostibus iste quibus loris Dei astringitur: quia videlicet uno in tempore, cæcitate, baptismate, prædicatione ligatur. Qui etiam ad Dei præsepe moratus est: quia ruminare verba Evangelij dedignatus non est, à principio enim: *Ascendi Hierosolymam cum Barnaba, assumpsi & Tito. Ascendi autem secundum revelationem, & contuli cum illis Evangelium.* Et qui prius jejunos audierat: *Durum est tibi contra simulum calcitrare:* mira postmodum virtute præsentis pressus verbi pabulo obtinuit: & superbæ calcem amisit, lorisque Dei non tantum à feritate restringitur, sed quod magis sit mirabile, ad arandum ligatur: ut non solum homines crudelitatis cornu non

impetat, sed etiam eorum refectioni serviens aratrum prædicationis trahat. Ipse quippe de evangelizantibus, de arantibus dicit: *Debet enim in spe, qui arat, arare; qui irriurat, in spe fructus percipiendi.* Qui igitur tremenda prius fidelibus irrogaverat, & pro fide postmodum flagella libenter portat: quiscriptis etiam epistolis humilis & despectus prædicat, quod dudum terribilis impugnabat: profectò bene ligatus sub aratro desudat ad segetem, qui fuerat in campo malè liber à timore. Repente quippe commutatus ab hoste prædicator efficitur, & in cunctis mundi partibus Redemptoris sui nomen insinuat. Supplicia pro veritate tolerat, pati se quæ irrogaverat, exultat, alios blandimentis vocat, alios ad fidem terroribus revocat: istis regnum pollicetur celestis patriæ, illis minatur ignes gehennæ. Hos per auctoritatem corrigit, illos ad viam rectitudinis per humilitatem trahit; atque in omni latere de manu se sui rectoris inclinat, & tanta arte Dei arcam congregat, quanta ad illam prius elatione ventilabat. Sed neque hoc abhorret à Paulo, quòd rhinoceros buxæ coloris dicitur: & elephantorum ventres cornu ferire perhibetur. Quid enim per colorem buxæ, nisi abstinentiæ pallor exprimitur? cui ipse se tenaciter adherere testatur, dicens: *Casti go corpus meum, & servituti subijcio.* Qui divinæ legis eruditione præditus, dum aliorum ingluviem redarguit, cornu elephantis in ventrem ferit. In ventrem quippe elephantis percussit, cùm dicebat: *Multi ambulanti, quos saepe dicebam vobis; nunc autem & stens dico, inimicos crucis Christi: quoniam finis interioris, quorum venter Deus est, & gloria in confusione ipsorum. Et rursum: Huiusmodi Christo Domino non serviunt, sed suo ventri.* Cornu suo igitur rhinoceros iste non jam homines, sed bestias percussit: quando Paulus illa doctrinæ suæ fortitudine nequaquam perimendos humiles impetit, sed superbos ventris cultores occidit.

1. Cor. 9.

1. Cor. 9.

Phil. 3.

Act. 9. c

Qua de causa electi sua loca mutant. Dial. 1. c. 3 circa fin.

Phil. 1.

CAPUT XXIV.

Dimissus sum per murum.

Cum impleverentur autem dies multi, consilium fecerunt Judæi, ut eum interficerent. Notæ autem factæ sunt insidiæ eorum Paulo. Custodiebant autem portas die ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes verò discipuli ejus nocte, per murum dimiserunt eum, summittentes in sporta. Saepè agitur in animo perfectorum (quod silentio prætereundum non est) quia cùm laborem suum sine fructu esse considerant, in locum alium ad laborem cum fructu migrant. Unde iste quoque egregius prædicator, qui, *dissolvi cupit, & cum Christo esse: Cui vivere Christus est, & mori lucrum,* qui certamina passionum non solum ipse appetiit, sed ad toleranda hæc & alios adhortatur, Damasci persecutionem passus, ut potuisset evadere, murum, funem, sportamque quæsit, seque latenter deponi voluit. Nunquidnam Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro Jesu amore testatur appetere? Sed cùm in eodem loco minorem sibi fructum adesse conspiceret, & gravi labore ad laborem se alibi cum fructu servavit. Fortis etenim prædicator Dei teneri intra claustra noluit, certaminis campum quæsit.

CAPUT XXV.

Erat autem Paulus cum discipulis intrans, & exiens in Hierusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini: loquebatur quoque Gentibus, et disputabat cum Grecis: illi autem querebant eum occidere.

SI cor peccatoris, qui in malitia sua manet immobilis, sancti Spiritus gratia superno munere infusa terigerit, mox peccatricis mentis duritia à suæ immobilitatis obstinatione permutatur, & rore Divini muneris infusus post libenter injurias tolerat, quas prius vehementer irrogabat: post etiam sua tribuit, qui prius aliena rapiebat: post carnem abstinendo cruciat: qui prius fatietate carnis per mortifera turpitudinum oblectamenta defluebat: post etiam persecutores diligit, qui prius diligere etiam se amantes nolebat. Liber in hujus rei exemplum unum è multis ad medium, Paulum vocare: qui cùm acceptis contra Christum epistolis Damascum pergeret, sancti Spiritus gratia in itinere infusus, ab illa sua protinus crudelitate mutatus est, & postmodum plagas pro Christo accepit, quas veniebat inferre Christianis. Et qui prius carnaliter vivens in mortem conabatur sanctos Domini tradere, gaudet postmodum pro vita sanctorum vitam suæ carnis immolare: & qui prius fuit blasphemus & persecutor, humilis post factus est, piusque prædicator: & qui lucrum maximum putavit se in discipulis Christum occidere, jam vitam suam Christum æstimat, & mori lucrum. Mens igitur Pauli mox, ut Spiritus sancti gratiam acciperet, statum suæ immobilitatis, & crudelitatis immutavit. In ejus conversione possumus perpendere: quia majus est miraculum prædicationis verbo, & orationis solatio peccatorem convertente, quàm carne mortuum resuscitare. In isto enim resuscitatur caro iterum moritura: in illo verò anima in æternum victura. Lazarum quippe, quem jam festentem fuisse credimus, carne Dominus suscitavit: Saulum verò resuscitavit mente. Et quidem post resurrectionem carnis de Lazari virtutibus taceatur: nam post resurrectionem animæ capere nostra infirmitas non valet quanta in sacro eloquio de Pauli virtutibus dicuntur. Quòd illius prædicatione crudelissimæ nationes ad pietatis mollia conversæ sunt viscera, Quòd mori cupit pro fratribus, in quorum prius morte gaudebat. Quòd plenus omnis Scripturæ scientia, nihil se scire judicat, nisi Christum Jesum, & hunc crucifixum. Quòd pro Christo virgis libenter cæditur, quem gladiis insequatur. Quòd apostolatus honore sublimis est, sed tamen sponte fit parvulus in medio discipulorum. Quòd ad celi tertij secreta ducitur, & tamen mentis oculum per compassionem reflectit, ad disponendum cubile conjugatorum, dicens: *Voxi vir debitum reddat, similiter & uxor viro.* Quòd admiscetur in contemplatione catibus Angelorum, & tamen non aspernatur cogitare, & disponere facta carnalium. Quòd gaudet in infirmitatibus, sibi que in contumeliis placet. Quòd ei vivere Christus est, & mori lucrum. Quòd totum jam extra carnem est hoc ipsum, quod vivit in carne. Ecce qualiter vivit, qui ab inferno mente ad vitam pietatis rediit. Minus est ergo quempiam in carne suscitari, nisi fortè cùm per vivificationem carnis ad vitam reducat mentis, ut hoc ei agatur per miraculum exteriori, quatenus conversus interiori vivificetur.

Qualiter Spiritus sanctus immutat quos repleverit. In expos. B. Job. 1. c. 6. ante med.

Dial. 3. c. 17. post med.

1. Cor. 11.

1. Cor. 7.

S. GREX
RUM
TOM

CAPUT XXVI.

Act. 9. f

Aenea, sanet te Dominus Iesus.

De requie bonæ operationis. **I**n scriptura sacra aliquando per stratam repausatio in bonis operibus designatur. Unde Petrus dicit Apostolus: *Aenea, sanet te Dominus Iesus Christus: surge, & sterne tibi.* Quid est dicere, *surge*, nisi mala, quæ perpetrasti, derelinque? Et quid est dicere, *sterne tibi*, nisi mercedis causas, in quibus requiescere debeas, operare? ut & deserat surgendo quod fecit, & inveniat sternendo quod fecerit. Quod utrumque breviter Propheta comprehendit, dicens: *Declina à malo, & fac bonum.* Declinare quippe à malo, est ab eo, quo jacuit, surgere: bonum verò facere, est mercedis opera, in quibus requiescere debeat, preparare. Qui enim declinat à malo, sed bona adhuc non facit, surrexit quidem ab eo, quo jacuit, sed ubi requiescere debeat, necdum stravit.

CAPUT XXVII.

Act. 9. g

Tabitham Petrus suscitavit.

De Tabitha per Apostol. resuscitata, & de miraculis faciendis. **Q**ui devota mente Deo adherent, cum rerum necessitas expocit, exhibere signa duobus modis solent, ut mira quæque aliquando ex prece faciant, aliquando ex potestate. Cum enim Joannes dicat: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Qui filij Dei ex potestate sunt, quid mirum si signa facere ex potestate valeant? Quia enim utroque modo miracula exhibeant, testatur Petrus, qui Tabitham mortuam orando suscitavit: Ananiam verò & Saphiram mentientes, morti increpando tradidit. Neque enim orasse in eorum extinctione legitur, sed solummodo culpam, quam perpetraverant, increpasse. Constat ergo, quia aliquando hæc ex potestate, aliquando verò exhibent ex postulatione: dum & istis vitam increpando abstulit, & illi reddidit orando.

CAPUT XXVIII.

Act. 10. a

Orationes tue, & elemosyna ascenderunt in conspectu Dei.

De Cornelio Centurione & profectu fidei. **V**ir quidam erat in Casarea nomine Cornelius, religiosus, & timens Deum. Nequaquam ex virtutibus venit ad fidem, sed per fidem pertingitur ad virtutes. Cornelius enim Centurio, cujus elemosynæ ante baptismum, Angelo teste, laudatæ sunt, non ex operibus venit ad fidem, sed ex fide venit ad opera; nam & ei per Angelum dicitur: *Orationes tue, & elemosyna ascenderunt in conspectu Dei.* Si enim Deum verò, & ante baptismum non crederat, quid orabat? vel quomodo omnipotens Deus hunc exaudierat, si non ab ipso se in bonis perfici petebat? Sciebat igitur Creatorem omnium Deum, sed quòd ejus omnipotens Deus filius incarnatus esset, ignorabat. Neque enim poterat bona agere, nisi antè credidisset: scriptum quippe est: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Fidem ergo habet, cujus orationes & elemosynæ placere possunt. Bona autem actione promeruit, ut Deum perfectè cognosceret, & incarnationis ejus mysteriū crederet, quatenus ad sacramenta baptismatis perveniret. Per fidem ergo venit ad operationem, sed per opera est solidatus in fide.

Heb. 11.

CAPUT XXIX.

Et nunc mitte viros in Ioppen, et accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic dicet tibi, quid te oporteat facere.

Nec fides sine operibus, nec opera sine fide adjuvant, nisi fortasse pro fide percipienda fiant: sicut Cornelius antè pro bonis operibus meruit audire, quàm fidelis existeret. Qua ex re colligitur: quia bona opera pro fide percipienda faciebat. Nam cui ab Angelo dicitur: *Orationes tue, & elemosyna ascenderunt in memoriam in conspectu Dei:* & mox pro eadem ascensione præcipitur, ut ad Simonem mittat, qui ei veniens prædicare debeat, constat quia hoc petiit, unde meruit exaudiri.

CAPUT XXX.

Ascendit Petrus in superiora, ut oraret circa horam sextam: et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus: et vidit celum apertum, et descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis summitti de celo in terram: in quo erant omnia quadrupedia, et serpentina terra, et volatilia cali, etc.

Apostoli rectè catuli sanctæ Ecclesiæ vocari possunt, qui in Ecclesia editi, adversantem mundum ore rapuerunt. Isti catuli necdum post passionem Domini, sancti Spiritus infusione solidati, clausis foribus quasi in quibusdam abditis specubus suis rapturi mundum cubabant: ut animarum prædam postmodum præsumentes diriperent, ut culpam nostram interficerent, omnemque in nobis peccati vitam necarent. Horum primo illi esurienti catulo, sed jam valenti ostensa per linteum Gentilitate, quasi monstrata præda dicitur: *Macla, & manduca.* Sub typo fortis mulieris Salomon de sancta Ecclesia dicit: *Sindonem fecit, & vendidit.* Quid signatur linteum sindonis, nisi subtilis intextio sanctæ prædicationis: in qua molliter quiescit: quia mens in illa fidelium spe superna refovetur. Unde & Petro animalia in linteo demonstrantur: quia peccatorum animarum misericorditer aggregatæ, in blanda fidei quiete continentur. Hanc ergo sindonem Ecclesia fecit, & vendidit: quia fidem, quam credendo meruerat, loquendo dedit, & ab infidelibus vitam rectæ conversationis accepit.

CAPUT XXXI.

Et facta est vox ad Petrum: Surge, Petre, occide, et manduca.

Sancta Ecclesia malè viventes in vitiis interficit: Sore sanctæ prædicationis. Sancti quippe Apostoli, & pastores alij in Ecclesiæ corpore, quasi dentes idcirco sunt positi, ut vitam carnalium correptione mordeant, eamque à suæ duritia pertinaciæ confringant. Unde & Apostolorum, & Pastorum primo quasi denti in Ecclesiæ corpore posito, ostensis in figura Gentibus, dicitur: *Macla, & manduca.* Quod enim maclatur, à vita occiditur: id verò, quod comeditur, in comedentis corpore commutatur. Macla ergo & manduca dicitur, id est, verustatem earum contere, & à peccato eas, in quo vivunt, interficere: & in corpus Ecclesiæ, videlicet in tua membra illas convertere.

CAPUT XXXII.

Act. 10. c. *Ecce viri à Cornelio missi inquirentes domum Simonis, steterunt ad januam.*

De propheta.
Homil. 1. in
Ez. ec. circ.
med.

Aliquando prophetia spiritus in presenti mentem ex parte tangit, & ex parte non tangit. Quod Petri Apostoli testatur historia, cum à Cornelio milites missi, ei sunt per Spiritum nuntiati. Scriptum quippe est: *Dixit Spiritus ei: Ecce viri tres quarunt te. Ad quos ille descendit, & requirens, dixit: Quae causa est, propter quam venistis? cujus verbis ostenditur, quia eandem causam per Spiritum non audierat, quam à militibus requirebat. In presenti ergo mentem Petri Spiritus & ex parte tetigerat, & ex parte non tetigerat: quia & adesse milites dixit, & pro qua causa venerant, tacuit.*

CAPUT XXXIII.

Act. 10. d. *Factum est cum introisset Petrus, obvius ei venit Cornelius: et proci dens ad pedes ejus, adoravit.*

De conversatione
praelatorum.
In expof. B.
Job. 1. 21. c.
10. cir. med.

Bona est ordine suo potentia, sed cauta regentis indiget vita. Bene igitur hanc exercet, qui per illum scit super culpas erigi, & scit cum illa ceteris aequalitate componi. Sancti itaque viri, qui praesunt, cum deest vitium, quod corrigatur, non de excellentia potestatis, sed de conditionis aequalitate gaudent; & non solum à subiectis metui, sed etiam plusquam necesse est, refugiunt honorari. Neque enim leve se perpeti damnum humilitatis credunt, si ab eis pro merito fortasse ordinis pluris estimantur. Cum ergo potentiae temporalis ministerium suscipitur, summa cura vigilandum est, ut sciat quisque & aequalem se cum illa ceteris cernere, & tamen se peccantibus zelo ultionis praefere. Quam discretionem plenius cognoscimus, si primi Pastoris exempla cernamus. Petrus enim, auctore Deo, Ecclesiae principatum tenens, à bene agente Cornelio, & sese humiliter ei prosternente, immoderatus venerari refugiens, honorem super se sibi oblatum recusavit, & ad aequalitatem conditionis suae citius recurrens, se illius similem recognovit, dicens: *Surge ne feceris, & ego ipse homo sum. Quis enim nesciat, quod homo Conditori suo debeat, & non homini prosterni? Quoniam igitur humiliari sibi plusquam debuit, proximum vidit, ne ultra humanitatis metas mens intumesceret, se hominem esse recognovit: quatenus illati sibi honoris elationem frangeret, ex considerata aequalitate conditionis. Sed cum Ananiae, & Saphirae culpam reperit, mox quanta potentia super ceteros excrevisset, ostendit: verbo enim eorum vitam perculit, quam spiritu perscrutante deprehendit: & summum se intra Ecclesiam contra peccata recoluit, quod honore sibi vehementer impenso, coram bene agentibus fratribus non agnovit. Illic communionem aequalitatis meruit sanctitas actionis, hic zelus ultionis jus aperuit potestatis. Paulus bene agentibus fratribus, praelatum se esse nesciebat, cum diceret: *Non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudij vestri. Atque illico subjunxit: Fide enim statis, ac si diceret: Ideo non dominamur fidei vestrae, quia fide statis. Aequales enim vobis sumus, ubi vos stare cognoscimus. Quasi praelatum se fratribus esse nesciebat, cum diceret: *Facti sumus parvuli in medio vestrum. Et rursus: Nos autem servos vestros per Iesum Christum: sed cum culpam, quae corrigi debuisset, invenit, illico magistrum se esse recoluit, dicens:***

Act. 10.

Act. 2.

2. Cor. 1.

1. Thess. 2.

*Surge ne feceris, & ego ipse homo sum. Quis enim nesciat, quod homo Conditori suo debeat, & non homini prosterni? Quoniam igitur humiliari sibi plusquam debuit, proximum vidit, ne ultra humanitatis metas mens intumesceret, se hominem esse recognovit: quatenus illati sibi honoris elationem frangeret, ex considerata aequalitate conditionis. Sed cum Ananiae, & Saphirae culpam reperit, mox quanta potentia super ceteros excrevisset, ostendit: verbo enim eorum vitam perculit, quam spiritu perscrutante deprehendit: & summum se intra Ecclesiam contra peccata recoluit, quod honore sibi vehementer impenso, coram bene agentibus fratribus non agnovit. Illic communionem aequalitatis meruit sanctitas actionis, hic zelus ultionis jus aperuit potestatis. Paulus bene agentibus fratribus, praelatum se esse nesciebat, cum diceret: *Non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudij vestri. Atque illico subjunxit: Fide enim statis, ac si diceret: Ideo non dominamur fidei vestrae, quia fide statis. Aequales enim vobis sumus, ubi vos stare cognoscimus. Quasi praelatum se fratribus esse nesciebat, cum diceret: *Facti sumus parvuli in medio vestrum. Et rursus: Nos autem servos vestros per Iesum Christum: sed cum culpam, quae corrigi debuisset, invenit, illico magistrum se esse recoluit, dicens:***

A *Quid vultis? in virga veniam ad vos? Summus itaque locus bene regitur, cum is, qui praest, vitis potius, quam fratribus dominatur: vitis enim se debent rectores erigere, quorum & causam praeferrunt: & per discipulum culpas jure potestatis ferire, sed per humilitatis custodiam aequales se ipsis fratribus, qui corriguntur, agnoscere, & eosdem tacita sibi cogitatione praefere. Illorum namque per eos vitia rigore disciplinae feriuntur, in his vero quae ipsi committunt, ne verbi quidem ab aliquo investigatione lacerantur. Tanto ergo apud Dominum sunt obligatiores, quanto inult peccant apud homines. Disciplina vero praelatorum, subditos tanto divino iudicio liberiores reddit, quanto hic eorum culpas sine vindicta non deserit. Servanda est itaque & in corde humilitas, & in opere disciplina. Inter haec autem solerter intendum, ne dum immoderatus custoditur virtus humilitatis, solvantur iura regiminis: & dum praelatus plus se, quam decet, deicit, subditorum vitam stringere sub disciplinae vinculo non possit. Teneamus ergo exterius, quod pro aliorum utilitate suscipimus: teneamus interius, quod de nostra aestimatione sentimus. Sed tamen decenter quibusdam erumpentibus signis tales nos apud nos esse ipsi etiam, qui nobis commissi sunt, non ignorent, ut de auctoritate nostra, quod formident, videant: & de humilitate quod imitentur, agnoscant. Servata autem auctoritate regiminis, ad eorum nostrum sine cessatione redeamus, & consideremus assidue, quod sumus aequaliter cum ceteris conditi, non quod temporaliter ceteris praelati.*

2. Cor. 4.
1. Cor. 4.

CAPUT XXXIV.

Non est personarum acceptor Deus.

Act. 10. c.

Cuncti Apostoli Ecclesiae ostia existunt, cum voce sui Redemptoris audiunt: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt, ac si illis aperte diceretur: Per vos ingredientur ad me hi, quibus vosmetipsos panditis, & repellentur hi quibus obseratis. Nec immerito ostia vocantur, quia & ingressum fidelibus aperiunt, & rursus sese perfidis, ne ingrediantur, opponunt. Pensemus quale ostium Ecclesiae Petrus extitit, qui investigantem fidem Cornelium recepit: pretio quarentem miracula Simonem repulit, illi dicens: *In veritate comperi, quoniam non est personarum acceptor Deus, secreta regni benigne aperuit huic, inquires: Pecunia tua tecum si in perditionem: per districtam damnationis sententiam aulae caelestis aditum claudit.**

De potestate
Apostolorum.
In exp. B.
Job. 1. 23. c. 9
procul a p.

CAPUT XXXV.

Paulus lapidatur.

Act. 14. d.

Vir sanctus, & fortis praedicator Domini quod maiore persecutione premitur, eo ad praedicandam veritatem acriter instigatur: & cum patienter persecutores tolerat, ardenter ad se auditores trahere festinat. Videamus Paulum zelo sancti Spiritus inflammatum, quomodo persecutorum minas minime formidat? Quomodo inter supplicia positus, peccatores ad se trahere festinat? sicut scriptum est: *Supervenerunt autem quidam ab Antiochia, & Iconio Iudaei, & persuasi turbis, lapidantes Paulum traxerunt extra civitatem, aestimantes eum mortuum esse. Circundantibus autem eum discipulis, surgens intravit civitatem, & postera die profectus est cum Barnaba in Derben. Cumque evangelizasset civitati illi, & docuissent multos, reversi sunt Lystram, & Iconium, & Antiochiam, confirmantes animas discipulorum. Perpendamus ergo quae hunc praedicanem possent minae*

De Paulo
in Lystris
laidato.
In exp. B.
Job. 1. 23. c. 15
post med.
Act. 14.

minæ compescere, quando cura ab intentione sua non valet mors ipsa prohibere Ecce lapidibus obruitur, nec tamen à veritatis sermone remouetur. Occidi potest, superari non potest: velut extinctus extra urbem projicitur, sed intra urbem die alio illæsus prædicator inuenitur. O quam fortis huic viro inest infirmitas! O quam victrix pœna! O quam dominatrix patientia! Ad arguendum repulsione provocatur, ad prædicandam salutem plagis erigitur, ad propellendam laboris lassitudinem pœna refovetur. Nulla ergo hunc aduersitas superare potest, quem pœna fovet.

CAPUT XXXVI.

Paulus Timotheum circumcidit.

Act. 16. a

IN una eademque virtute discretionis lineam deserimus, si hanc & aliquando agere, & aliquando postponere nesciamus. Non enim res eadem semper est virtus, quia per momenta temporum sæpe merita mutantur actionum. Unde fit, cum quid bene agimus, plerumque melius ab ejus actione cessamus, & laudabilius ad tempus deferat, quod in suo tempore laudabiliter mens tenebat. Nam si pro nostris bonis minimis, quibus actis proficimus, nec tamen intermissis interimis, majora laborum mala proximis imminet, necessariò nos virtutum augmenta seponimus; ne infirmioribus proximis fidei detrimenta generemus, ne tantò jam quod agimus virtus non sit, quantò per occasionem sui in alienis cordibus fundamenta virtutum destruit. Quam vim discretionis bene nobis Paulus ostendit, qui & Gentiles ad libertatem fidei venientes circumcidi prohibuit, & tamen Lystris atque Iconio transiens, ipse Timotheum, qui gentili patre fuerat editus, circumcidit. Videns enim, quòd nisi se mandata literæ serbare ostenderet, Judæorum rabiem etiam in his, qui sibi comites aderant, excitaret: assertionis suæ vim postposuit, & sine damno fidei se, suosque comites à persecutionis immanitate custodivit. Fecit quod fieri fidei amore prohibuit, sed ad fidei rectoris ministerium, quod quasi non fideliter fecit. Plerumque enim virtus cum indiscretè tenetur, amittitur: cum discretè intermittitur, plus tenetur. Sed alta consideratione opus est, ne fortasse nequam communis boni consilio, sed timore proprio, vel eujuslibet ambitionis studio, à virtutis exercitatione cesset. Quod nimirum cum agitur, jam non dispensationis, sed culpæ servitur.

Gregor. Lineam.

Act. 16.

CAPUT XXXVII.

Festina, & exi velociter de Hierusalem.

Act. 16. a

PROPTER malos auditores bonis sermo doctoribus tollitur, sicut Paulo dicitur; *Festina, & exi velociter de Hierusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me.* Et sicut volentibus Apostolis prædicare in Asia scriptum est, quia prohibuit eos Spiritus sanctus. (Cum enim Apostoli prædicare Gentibus in Asia voluissent, per Spiritum prohibiti esse memorantur,) & tamen ipse, qui prius prædicationem prohibuit, hanc Asianorum cordibus postmodum infudit: nam diu est quòd Asia cuncta jam credidit. Idcirco ergo prius prohibuit, quod postmodum fecit: quia tunc in illa erant, qui salvandi non erant. Tunc in illa erant, qui necdum reparati merebantur ad vitam. Sed tamen utiliter eis prædicationis officium subtrahitur, ne gravius de contempta prædicatione judicari mererentur. Subtili ergo occultoque judicio à quorundam auribus prædicatione sancta subtrahitur, quia suscitari per gratiam non merentur

Quod Apostoli ventur in Asia prædicare. Hom. 12. in Exec. ante med. 4. in Evang. sub mit. Act. 4.

S. Greg. Tom. III.

CAPUT XXXVIII.

Mundus sum à sanguine omnium.

Act. 20. f

MULTUM sibi connexa sunt peccata subditorum, & præpositorum: quoniam ubi subjectus ex sua culpa moritur, ibi is, qui præest, quoniam tacuit, reus mortis tenetur. Pensate ergo, fratres charissimi, pensate, quia & quod nos digni pastores non sumus, etiam ex vestra culpa est, quibus tales prælati sumus. Et si quando vos ad iniquitatem defluistis, etiam ex nostro reatu est, quod obfistentes, & reclamantes in pravis desiderijs non habetis. Vobis ergo & nobis parcitis, si à pravo opere cessatis: vobis & nobis parcimus, quando hoc quod displicet, non tacemus. O quam liber à commissorum sibi sanguine fuerat Prædicator egregius, qui dicebat: *Mundus sum à sanguine omnium: non enim subterfugi, quo minus annuncierem omne consilium Dei vobis.* Si enim non annuciasset, mundus à sanguine non fuisset: sed quibus omne consilium Dei annunciare studuit, ab eorum sanguine mundus fuit. In qua voce & nos convenimur, nos constringimur, nos rei esse ostendimur, qui sacerdotes vocamur, qui super ea mala, quæ propria habemus, alienas quoque mortales addimus: quia tot occidimus, quot ad mortem ire quotidie tepidi, & tacentes videmus; ut rei de subditorum morte animarum constringimur, quæ semper vivere potuissent, si verba correptionis audissent.

De prælatis & subditis. Hom. 11. in Exec. longe ante med.

Act. 20.

CAPUT XXXIX.

Virum, cujus hæc zona est, sic alligabunt in Hierusalem.

De vera obedientia. In expos. B. Job. l. 35. c. 10 ante med.

QUAE nonnunquam nobis hujus mundi jubentur aduersa, sciendum summopere est, quòd si tunc de suo aliquid non habeat, minima est obedientia. Nam cum hujus mundi despectus præcipitur, cum probra adipisci, & contumeliæ jubentur, nisi hæc ex semetiplo animus appetat, obedientiæ sibi meritum minuit: quia ad ea, quæ in hac vita despecta sunt, invitus nolensque descendit: ad detrimentum quippe obedientia ducitur, cum mentem ad suscipienda hujus sæculi probra, nequam ex aliqua parte etiam sua vota comitantur. Debet igitur obedientia in adversis ex suo aliquid habere, quatenus tantò sit gloriosior, quantò divino ordini jungitur, etiam ex desiderio. Sed hoc pondus virtutis melius ostendimus, si factum beati Pauli memoremus. Paulus divinitus fuerat, ut Hierosolymam ascendere debuisset, admonitus, sicut ipse Galatis dicit: *Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Hierosolymam, assumpto Barnaba, & Tito, ascendi autem secundum revelationem.* Ilque cum in itinere Prophetam Agabum reperisset, quanta se aduersitas in Hierosolymis maneret, audivit. Scriptum quippe est quòd idem Agabus zonam Pauli suis pedibus inferens, dixit: *Virum, cujus hæc zona est, sic alligabunt in Hierusalem: à Paulo autem protinus responderetur: Ego non solum alligari, sed & mori in Hierusalem paratus sum pro nomine Jesu: neque enim pretiosorem facio animam meam, quam me.* Præceptione igitur revelationis Hierosolymam pergens, aduersa cognoscit, & tamen hæc libenter appetit: audit quæ timeat, sed ad hæc ardentior anhelat. Paulus itaque Deo aspera, & dura disponente, se studuit ad graviora præparare, & ad aduersa etiam ex suo voto ducitur, quia malorum imminetium cognitionem percipit, sed devotione spiritus etiam ad acriora fervescit. Præeunte ergo beati Pauli in fracta virtute institumur, ut si palmam obedientiæ

Act. 21. a

Act. 21.

veraciter apprehendere nitimur, adversis hujus sæculi etiam ex devotione militemus.

CAPUT XL.

Act. 23. b De spe, & resurrectione mortuorum ego judicor.

De diffensione maiorum, & de resurrectione. **S**icut perniciosum est, si unitas desit bonis; ita perniciosis, si non desit malis. Reprobatorum quippe unitas bonorum vitam tantò durius præpedit, quantò se ei per collationem durior opponit. Unde Prædicator egregius gravi Pharisæorum Sadducæorumque persecutione deprehensus, eorum unitatem perniciosam sibi Paulus fore conspiciens, inter semetipsum dividere studuit, quos contra se unitos graviter vidit, & clamavit, dicens: *Viri fratres, ego Pharisæus sum filius Pharisæorum. De spe & resurrectione mortuorum ego judicor.* Qua nimirum voce percussa protinus contra se vicissim audientium dissiluit turba. Damque Sadducæi spem, resurrectionemque mortuorum esse denegarent, quam Pharisæi juxta sacri eloquij præcepta crederent, facta est in persecutorum unanimitate dissensio. Cumque in duas partes tumultuantium multitudo dividitur, Paulo via ereptionis aperitur. Quem enim turba persequentium unita constrinxerat, divisa laxabat: & divisa turba Paulus illæsus exiit, quæ hunc unita prius immaniter pressit. Eripiuntur etenim justi, dum dividuntur injusti: & ad perfectum vota perveniunt electorum, dum per discordiam confunduntur agmina reprobatorum. Sed quia sunt nonnulli, qui de resurrectione carnis incerti sunt, & hanc tunc rectius docemus, si etiam cordium nostrorum questionibus occultis occurrimus; pauca nobis de ipsa resurrectionis fide loquenda sunt. Multi etenim, sicut nos aliquando fuimus, dum carnem in putredinem, ossaque in pulverem redigi per sepulcra conspiciunt, reparari ex pulvere carnem & ossa diffidunt, sicque apud se quasi ratiocinantes dicunt: *Quando ex pulvere homo reducitur? Quando agitur, ut cinis animetur?* Quibus breviter respondemus: quia longè minus est Deo reparare quod fuit, quàm creâsse quod non fuit. Aut quid

mirum, si hominem ex pulvere reficit, qui simul omnia ex nihilo creavit? Mirabilis nam est cælum & terram ex nullis existentibus condidisse, quàm ipsum ex terra reparare: sed cinis attenditur, & in carnem redire posse desperatur, & divinæ virtus operationis comprehendere quasi ex ratione quæritur. Qui scilicet hæc idcirco in suis cogitationibus dicunt, quia eis quotidiana Dei miracula ex assiduitate viluerunt. Nam ecce in uno grano parvissimi seminis latet tota, quæ nascitura est, arboris moles. Constituamus enim ante oculos cujullibet arboris miram magnitudinem, cogitemus unde oriendo cæpit, quæ ad tantam molem crescendo pervenit: invenimus proculdubio ejus originem parvissimum semen. Consideremus nunc ubi in illo parvo grano feminis latet fortitudo ligni, asperitas corticis, saporis, odorisque magnitudo, ubertas fructuum, viriditas foliorum. Contrectatum namque feminis granum non est validum: unde ergo processit ligni duritia? Non est asperum: unde asperitas corticis erupit? Non est saporosum: unde sapor in fructibus? Olfactum nihil redolet: unde odor in fructibus fragrat? Nihil in se viride ostendit: unde viriditas foliorum exivit? Cuncta ergo in femine simul latent, quæ tamen non simul ex femine prodeunt: ex femine quippe producitur radix, ex radice producit virgultum, ex virgulto fructus oritur, ex fructu etiam producitur semen. Addamus ergo, quia & semen latet in femine. Quid igitur mirum si ossa, nervos, carnem, capillosque reducat ex pulvere, qui lignum, fructus, folia in mala mole arboris ex parvo quotidie femine restaurat? Cùm ergo dubitans animus de resurrectionis potentia rationem quærit, earum rerum quæstiones ei inferenda sunt, quæ & incessanter fiunt, & tamen ratione comprehendere nequaquam possunt: ut dum non valet ex visione rei penetrare quod conspicit, de promissione divinæ potentie credat quod audit: auxiliante Mediatore Dei & hominum Domino nostro Jesu Christo, qui & resurrectionis gloriam in suo jam corpore factam ostendit, & in suis membris futuram promissit. Qui vivit & regnat cum Deo Patre, in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Finis expositionis in Act. Apostolorum.

